

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

РЕПКО І.П., ОДАРЧЕНКО В.І., ЗАДОРЖНЯ Я.І. Гуманізація освітнього процесу в умовах воєнного стану: нормативний аспект	159
РЕШКО В.Й., ГОРВАТ М.В. Особливості розвитку творчого мислення учнів початкової школи	161
РОЗМАН І.І., ВОНЧАК Я. В. Інформаційно-комунікаційні технології: чинник підвищення якості освіти	164
РОЗМАН І.І., ГАРАГОНІЧ І.В. Адаптація молодого педагога до роботи в школі: методичні засади	166
РОЗМАН І.І., МАРИНА І.І. Інноваційні підходи до підготовки педагогів у контексті реформування системи вищої освіти	168
РОЗМАН І.І., ЧОПЕЙ М.І. Підготовка вчителів початкових класів до використання ігрових технологій	169
РУСИН А. Theoretical basis of teaching lexical material of senior school learners at the english language lessons	171
РЯБЕЦЬ Д.В. Педагог як фасилітатор інноваційного освітнього процесу	173
СИМОНЯН В. В. Етапи розвитку етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу	175
СІДОР Ю.І., ТОВКАНЕЦЬ Г.В., КОСТИНСЬКА О.В. Принципи національно-патріотичного виховання дітей в українській початковій школі	177
СОФЛКАНИЧ І. М., ПИНЗЕНИК О. М. Аналіз моделі оновлення розвивального середовища ЗДО	179
СОЧКА О. М., ПИНЗЕНИК О. М. Компоненти інноваційної компетентності керівника закладу освіти	181
СУХАРЮК О.І., КОБАЛЬ В.І. Історичні особливості розвитку закладів позашкільної освіти Закарпаття кінця ХІХ – початку ХХ ст.	183
ТЕЛИЧКО В. Ю. Можливості технології «Квест» під час вивчення студентами іноземних мов	185
ТОВТИН А.І., ЛІБА О.М. Технологія «Створення ситуації успіху»: теоретичний аналіз	187
ТОМПА-БАЧКОВ Є. Т., ЛАЛАК Н. В. Професійна мобільність учителя: сутність дефініції	189
ТРИФАНОВА Д. А., БРИЖАК Н. Ю. Формування культури спілкування молодших школярів в освітньому процесі	191
ТЯГУР В.М. Переваги інтегрованого курсу «Дизайн і технології» для розвитку технологічної освіти у початковій школі	193
ФЕЛЬЦАН І.М., СУЧКОВА О.А. Комбінована наочність як ефективний засіб формування лексичної компетентності учнів старшої школи	195
ФЕНЦИК О. М. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до комунікативно-мовленнєвого учнів	197
ФЕНЦИК О. М., РЕПЯНЧИН О.Л. Педагогічні засади формування читацької грамотності молодших школярів	200
ФЕНЦИК О.М., СТЕПАНЮК Б.Ю. Мовленнєвий розвиток здобувачів початкової освіти на уроках української мови: зміст та основні його напрями	202
ФЕНЦИК О. М., ШУХ М.А. Формування творчих здібностей молодших школярів на уроках мовно-літературної освітньої галузі	204
ФІЗЕР В.С. Формування педагогічного артистизму майбутнього вчителя музичного мистецтва	206
ФІЗЕШ О.Й. Діяльність закладів професійної освіти в Закарпатті (50-80 рр. ХХ століття)	208
ХОМА О. М. Інноваційні тенденції у методиці викладання мовно-літературної освітньої галузі	210

З психологічної точки зору успіх – це переживання стану радості, задоволення від того, що результат, до якого особистість прямувала в своїй діяльності, або збігся з її очікуваннями, сподіваннями (з рівнем домагань), або перевершив їх.

З соціально-психологічної точки зору успіх - оптимальне співвідношення між очікуваннями оточуючих, особистості та результатами їх діяльності. В тих випадках, коли очікування особистості збігаються або перевершують очікування оточуючих, найбільш значних для особи, можна говорити про успіх. Може змінюватися коло людей, думку яких цінує особистість, але сутність успіху не змінюється.

Успіх – це поєднання уміння, старання, пізнання, інтересу та похвали дитини.

Ситуація – поєднання зовнішніх та внутрішніх умов, які спонукають учня до будь-яких дій. Створюючи ситуацію для кожної дитини, необхідно враховувати її інтереси, захоплення, здібності.

Ситуація успіху- поєднання умов, які забезпечують успіх як результат цієї ситуації[2].

Педагогічна технологія «Створення ситуації успіху» допомагає долати труднощі, включає створення різноманітних видів радості, використання прийомів, за допомогою яких розгортається робота з різними категоріями учнів.

Кожна дитина особлива, по-своєму неповторна й обдарована. Звернення вчителя до її найкращих почуттів обов'язково матиме успіх і знайде відгук у дитячих серцях.

Література

1. Белкин А.С. Ситуация успеха: книга для учителя. Екатеринбург : УГЛУ, 1997. 186 с.
2. Гусак О.Г. Ситуация успеха в теории педагогического стимулирования. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2014. № 42-43. URL : <http://epo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/2856/1/Гусак%20О.Г.%20Ситуация%20успіху.pdf>.

УДК 378.147:316

ТОМПА-БАЧКОВ Є. Т., ЛАЛАК Н. В.
Мукачівський державний університет

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ: СУТНІСТЬ ДЕФІНІЦІЇ

Для того, щоб бути успішним та конкурентоспроможним, сучасний педагог повинен мати визначені особистісні якості – бути рухливим, динамічним, готовим до будь-яких змін, уміти швидко адаптуватися до інноваційних змін освітнього середовища, виявляти гнучкість та мобільність. Саме мобільність є одним із невід'ємних показників соціальної та професійної зрілості вчителя і тією особистісною характеристикою, що засвідчує внутрішню готовність педагога до якісних змін та перетворень.

У науковому доробку вчених (О. Архангельський, Л. Горюнова, Б. Ігошев, Л. Мітіна, О. Нікітіна, Р. Пріма та ін.) знаходимо різні підходи до вивчення проблеми формування професійної мобільності учителів.

У відповідності з логікою дослідження розглянемо наукові підходи щодо дефініції «мобільність». За українським педагогічним словником та тлумачним словником української мови [2; 6] «мобільність» (від латин. mobilis—рухомий) визначається як рухливість, здатність швидко щось виконувати, пересуватися. У контексті дослідження відзначимо, що в сучасній філософській, соціологічній, психологічній, педагогічній літературі зустрічається безліч прикметників, які змістовно характеризують категорію «мобільність». Зокрема йдеться про такі, як: соціальна, горизонтальна, вертикальна, структурна, професійна, соціально-професійна, педагогічна, культурна, трудова, економічна, політична тощо.

У психолого-педагогічній літературі науковці подають різні тлумачення дефініції «професійна мобільність фахівця». Зокрема, це: 1) якість особистості, що дозволяє їй бути соціально активною, конкурентоспроможною, професійно-компетентною, здатною до саморозвитку й модернізації власної діяльності та зміни видів діяльності [3]; 2) здатність швидко змінювати вид праці, переключатися на іншу діяльність у зв'язку зі змінами техніки й технології виробництва. Вона виявляється у володінні системою узагальнених прийомів професійної праці та застосуванні їх для успішного виконання будь-якого завдання на суміжних за технологією ділянках виробництва. [1]; 3) здатність і готовність особистості досить швидко й успішно опановувати нову техніку та технологію, набувати знань та умінь, яких бракує, що забезпечує ефективність підготовки до нової професійної діяльності [4].

Є. Іванченко професійну мобільність майбутніх фахівців розглядає як інтегровану якість особистості, що виявляється в здатності успішно переключатися на іншу діяльність або змінювати види діяльності із залученням правової сфери; умінні ефективно використовувати систему узагальнених професійних прийомів для виконання будь-яких завдань у згаданих сферах та порівняно легко переходити від одного виду діяльності до іншого згідно з аналізом економічної і соціальної ситуації в державі; володінні високим рівнем узагальнених професійних знань, досвідом їх удосконалення та самостійного здобування; готовності до оперативного відбору й реалізації оптимальних способів виконання завдань у галузі економіки та фінансів, спираючись на передові світові тенденції; орієнтації в кон'юктурі ринку праці [1]. Відзначається ґрунтовністю визначення Р. Пріми, яка зазначає, що професійна мобільність включає якісні характеристики особистості (забезпечує внутрішній механізм розвитку людини через сформованість ключових та загальнопрофесійних компетентностей); діяльність людини (детермінована подіями, що змінюють середовище і результатом якої є самореалізація її в житті та професії); процес перетворення людиною самої себе, а також навколишнього професійного та життєвого середовища) [4].

Окремі дослідники розглядають професійну мобільність педагога як широту пізнавальних інтересів фахівця. При цьому вирішальне значення має не стільки обсяг знань, скільки їх точність, систематичність, рухливість. Не максимум знань, а їх мобільність і керованість, а також гнучке пристосування

до умов функціонування сучасного ЗЗСО роблять вчителя придатним до педагогічної діяльності [5]. Професійну мобільність педагога правомірно розглядати як здатність орієнтуватися у швидкозмінних соціально-педагогічних ситуаціях. При цьому рівень мобільності визначається системою теоретичних знань як важливої складової професійно-педагогічної компетентності.

Отже, професійну мобільність учителя ми розглядаємо як здатність і готовність фахівця досить швидко й успішно оволодівати сучасними освітніми технологіями, здобувати відсутні знання і вміння, щоб забезпечити ефективність професійної педагогічної діяльності. Професійна мобільність у педагогічній сфері має особливості, пов'язані зі специфікою професійної діяльності, й виявляється у готовності та здатності до змін, зокрема, на трьох рівнях: *на рівні якостей особистості* (цілеспрямованість, відкритість до змін, наполегливість, здатність до самопізнання, самостійність, самокритичність), *на рівні характеристик діяльності* (адаптивність, гнучкість, уміння прогнозувати, досягати успіхів, креативність), *на рівні процесів професійного розвитку, самовдосконалення* (готовність до змін, адекватні уявлення про свої можливості, змобілізованість щодо зміни ситуацій, передбачення можливих результатів тощо).

Література

1. Іванченко Є.А. Професійна мобільність майбутніх фахівців: навч.- метод. Посібник. Одеса, 2004. 120 с.
2. Івченко А.О. Тлумачний словник української мови. Харків: Фоліо, 2006 . 540 с.
3. Латуша Н.В. Поняття «Професійна мобільність» у педагогічному аспекті. *Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія* [зб. наук. праць]. Вінниця, 2014. Вип. 42, Ч. 2. С.6-9.
4. Пріма Р.М. Активізація професійної мобільності майбутнього вчителя початкових класів у процесі практико орієнтованого навчання. *Наукові записки ВДПУ ім. М.Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. № 27.* Вінниця. 2009. С.347-351.
5. Професійна освіта: Словник. [уклад. С.У.Гончаренко та ін.; за ред. Н.Г.Ничкало]. К.: Вища школа, 2000. 380с.
6. Український педагогічний словник. [укл. С.У.Гончаренко]. К., 1997. 374с.

УДК 373.3.015.31:316.454.52-057.874(043.2)

ТРИФАНОВА Д. А., БРИЖАК Н. Ю.
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Головна мета – створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті. Впровадження методів критичного мислення на уроках української мови – це передумова критичної пізнавальної діяльності учнів: нестандартна, цікава, творча робота викликає інтерес до знань і сприяє емоційному, духовному та інтелектуальному розвитку школярів [2].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>